

FÓRUM

A MAGYAR IPARJOGVÉDELMI ÉS SZERZŐI JOGI EGYESÜLET ELNÖKSÉGÉNEK ÁLLÁSFOGLALÁSA A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGNAK A LONDONI MEGÁLLAPODÁSHOZ¹ TÖRTÉNŐ CSATLAKOZÁSÁRÓL (*elfogadva a MIE elnökségének a 2006. november 28-i ülésén*)

I. ELŐZMÉNYEK

A MIE Gyógyszeripari Bizottsága 2005. szeptemberében ajánlást fogalmazott meg az Európai Szabadalmi Egyezmény (ESZE) 65. cikkében szabályozott fordítási követelmények enyhítésére irányuló Londoni Megállapodásról. Az ajánlást a MIE társadalmi vitára bocsátotta, a hozzászólásoknak honlapján adott helyt, majd a kérdést a MIE 2005. november 15–16 között tartott konferenciáján kerekasztal-beszélgetés keretében több meghívott hozzászóló részvételével vitatták meg. A vitáról dr. Ficsor Mihály, a Magyar Szabadalmi Hivatal elnökhelyettese az Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle 2005. évi decemberi számában „A Londoni Megállapodás: bárány farkasbőrben?” címmel összefoglaló tájékoztatót adott, és ahhoz alátámasztott jogi, szakmai álláspontot kapcsolt.

A Londoni Megállapodás kiemelt jelentőségére való tekintettel a MIE elnöksége a vitát nem zárta le, és határozatban rögzítette, hogy a kialakult álláspontok alapján egységes egyesületi állásfoglalás kidolgozását tervezi.

II. ÁLLÁSFOGLALÁS

A Magyar Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Egyesület elnöksége Magyarországnak a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozását oly módon támogatja, hogy a csatlakozás legkorábban 2013. január 1-jén következzen be, a csatlakozási okmány írja elő a szabadalmi igénypontok fordításának szükségességét, továbbá pontosan és egyértelműen határozza meg, hogy a megállapodás 2. cikkében foglalt „jogvita esetek” kifejezés alatt mely eljárások értendők, (például a szabadalombitorláson és megsemmisítésen kívül a nemleges megállapítási eljárás, a kényszerengedély iránti eljárás, az előhasználati joggal kapcsolatos eljárások, a jogsultsággal kapcsolatos eljárások stb.).

A hivatkozott legkorábbi időpont – az előző bekezdésben meghatározott időpont alternatívájaként – meghatározható az euró hazai bevezetésének időpontjával megegyezően is.

¹ London Agreement on the application of Article 65 EPC, dated 17 October, 2000

Az állásfoglalás összefoglalt indoka:

Ez a javasolt legkorábbi csatlakozási dátum olyan időpontra esik, amikor egy 2007. január 1-jén bejelentett magyar szabadalmi bejelentésből származó euro-PCT bejelentés ügyében a szabadalom megadását az Európai Szabadalmi Hivatal várhatóan meghirdeti.

III. RÉSZLETES INDOKOLÁS

1. Az előzmények figyelembevétele

A MIE keretében a múlt év végéig lefolytatott vita összefoglalása feltárja a Londoni Megállapodás létrehozásának fő okait, amelyekből érthetővé válik, hogy az egyezmény az ESZE tagállamai által tartott 1999. évi párizsi kormányközi konferencián megfogalmazott sokrétű mandátum közül csak az egyiket képviseli, és világossá teszi, hogy a Londoni Megállapodás az egyes tagországok számára opcionális csatlakozási lehetőségeket teremt. A vita alapján szükségessé vált a Londoni Megállapodás magyar gazdaságra gyakorolt hatásainak részletes elemzésével is foglalkozni.

2005 végére világossá vált, hogy a Londoni Megállapodás hazai bevezetésének nincsenek elháríthatatlan alkotmány- vagy egyéb jogi akadályai, és a csatlakozás tényének, feltételeinek és időpontjának eldöntése a magyar fél szabad elhatározásán múlik. A MIE elnöksége az elemzőmunkát ezeknek az eddig nem kellően vizsgált hatásoknak a feltárására koncentrált, és a II. részben megfogalmazott állásfoglalását is az itt kapott eredmények tükrében alakította ki.

2. Mit mutatnak a statisztikák?

A mellékletet képező három táblázat (1. a 108. oldalon) az Európai Szabadalmi Hivatal, illetve az MSZH adatbázisaiból származó adatokat tartalmazza. Az 1. táblázatból kitűnik, hogy a 2002–2005 közötti időszakban évente hány európai szabadalmi bejelentést nyújtottak be, illetve adtak meg. A 2. táblázat mutatja, hogy az összes bejelentésből és megadásból mennyi származott Magyarországról, illetve Ausztriából. A 3. táblázat mutatja, hogy az Európai Szabadalmi Egyezményhez történt 2003. január 1-jei csatlakozásunk után éves bontásban mennyi volt az európai szabadalmak magyar nemzeti érvényesítéseinek² a száma. Az összehasonlítás kedvéért a 3. táblázatban megadtuk az elmúlt négy teljes évben Ausztriában, valamint Svájcban (Svájc+Lichtenstein) érvényesített európai szabadalmak számát (forrás: az Osztrák és a Svájci Szabadalmi Hivatal).

² Érvényesítésen az Szt. 84/H.§ értelmében vett hatályossá válást értjük.

A táblázatok alapján az alábbi következtetések vonhatók le.

Az európai bejelentések száma 2002-től folyamatosan emelkedik, a 2002. évi 106 ezerről 2005-re 139,5 ezerre nőtt.

Az engedélyezett szabadalmak száma ezt a növekedést nem tükrözi, a 2003. évi maximum után határozott csökkenés tapasztalható. A bejelentések és megadott szabadalmak között fennálló jelentős különbség sokkal nagyobb, mint az elutasított és érdekmúlás miatt ejtett ügyek száma, és ez a többlet az Európai Szabadalmi Hivatalnál érdemi vizsgálatra váró ügyek számát – és ezzel az átfutási időt – növeli. Az átfutási idő 2005-ben közel öt év volt, ami mára kb. hat évre nőtt. Ez az átfutási idő ellentétben áll a bevezetőben hivatkozott 1999. évi párizsi kormányközi konferencián megfogalmazott mandátumok közül talán a legfontosabbal, amely szerint az Európai Szabadalmi Hivatalnál az átlagos átfutási időt három év alá kell csökkenteni.

Megjegyezzük, hogy a PCT útján tett európai szabadalmi bejelentések (euro-PCT bejelentések) átfutási ideje az átlagosnál is hosszabb. Ennek oka, hogy az Európai Szabadalmi Hivatal az érdemi eljárást csak az európai regionális fázis indításakor kezdi meg, és erre általában a bejelentés elsőbbségi napját követő 30-31. hónapban kerül sor. Ennek figyelembevételével egy, a mai napon benyújtott magyar szabadalmi bejelentés elsőbbségét igénylő euro-PCT bejelentés várható megadási napja: 1 év (elsőbbségi év) + 6 év (átlagos vizsgálati idő), azaz összesen 7 év. A II. részben javasolt csatlakozási időpont ennél fél évvel korábbi időpontra esik.

A 2. táblázatból látható, hogy Magyarországról évente 100-nál is kevesebb európai bejelentést tesznek, ezek száma ingadozik, a megadott szabadalmak száma átlagosan a bejelentések számának 40%-a körül van. A bejelentések száma az összes európai bejelentés 0,5-0,6 ezreléke, és ilyen arányt képviselnek a megadott szabadalmak is a megadott összes európai szabadalomhoz viszonyítva.

Összehasonlítással a 2. táblázatban megadtuk az osztrák eredetű európai szabadalmak statisztikáját, amely átlagosan évi 1000 bejelentést és 600 engedélyezést tartalmaz. Az Ausztriából származó európai bejelentések száma 12-14-szer nagyobb a magyar eredetű európai bejelentések számánál.

A teljesség kedvéért a 3. táblázatban adtuk meg a Magyarországon az ESZE-hez való csatlakozásunk alapján és után érvényesített európai szabadalmak számát, melyben a 2006. október 9-ig terjedő tört év adatait is figyelembe vettük. Az érvényesített szabadalmak egyesített száma 574, ami a 2003. január 1. óta bejelentett közel 480 ezer függő szabadalmi bejelentés 0,001 részét, azaz 1 ezrelékét teszi ki. A magyar adatokat kiegészítettük a 2002 és 2005 évre vonatkozó hasonló osztrák és svájci adatokkal.

3. A Londoni Megállapodáshoz való esetleges azonnali csatlakozás hatásai

A Londoni Megállapodás a tagállam csatlakozása után megadott és meghirdetett európai szabadalmak vonatkozásában hatályos.

Ha a Londoni Megállapodáshoz a mai napon csatlakoznánk, akkor 1 ezrelék hibával kijelenthető, hogy a 2003. január 1-jei csatlakozásunk után bejelentett összes európai szabadalmi bejelentés a leírás magyar fordítása nélkül hatályossá válhat Magyarországon. Ez olyan hatású, mintha már 2003. január 1-jén olyan kötelezettségvállalással csatlakoztunk volna az Európai Szabadalmi Egyezményhez, mely szerint Magyarország a megadott (megadandó) európai szabadalmak fordítását nem igényli.

Ha a Londoni Megállapodáshoz az állásfoglalásban megjelölt időpontban csatlakozunk, azaz 2013. január 1-jén, akkor ennek – az európai szabadalomengedélyezési eljárás átlagos időszükségletére figyelemmel – az a gyakorlati hatása, hogy lényegében csak a csatlakozást megelőző időszakban, tehát a 2003 és 2006 vége között tett európai szabadalmi bejelentésekre megadott szabadalmak leírásait kell magyar nyelvre lefordítani.³

4. A Londoni Megállapodásnak a kutatás-fejlesztési tevékenységre, a kis- és közepes vállalatokra (a továbbiakban KKV) és az innovációs folyamatra gyakorolt hatásai

A szabadalmi rendszer napjainkban is klasszikus társadalmi szerződésnek fogható fel, melynek alapján a feltaláló (jogosult) a köz számára feltárja egyébként titkos műszaki megoldását, és (adott feltételek kielégítése esetén) a köz a jogosultnak meghatározott időre és törvényben szabályozott feltételekkel a megoldás hasznosítására kizárólagosságot biztosít.

a) A műszaki értelmiség nyelvismeretének tökéletlensége

A Londoni Megállapodáshoz történő magyar csatlakozás időpontjától kezdődően az itt vázolt társadalmi szerződésben rögzített egyensúly egyoldalúan, a magyar műszaki értelmiség hátrányára felborul. A meghirdetett és Magyarországon hatályossá váló szabadalmak leírásait az érintett magyar közönség ugyanis csak a csatlakozás során rögzítendő hivatalos ESZE-nyelven (feltételezhetően angolul) ismerheti meg.⁴ Bár a műszaki értelmiségtől az angol nyelv ismerete idővel elvárható (az egyetemeken a középfokú nyelvismeret követelményét a rendszerváltás után vezették be), a műszaki értelmiségnek feltételezhetően legfeljebb mintegy 30-40%-a rendelkezik középfokú angol nyelvismerettel, és a középfokú nyelvismeret a szabadalmi leírásokban foglalt műszaki információ alapos megértéséhez sok esetben nem elegendő. Ez a probléma nagyobb vállalkozások esetében nem olyan súlyos, mert a fejlesztők között általában található valaki, aki megfelelő szintű nyelvismerettel rendelkezik, ugyanakkor a KKV-k esetében más a helyzet, az ott rendelkezésre álló műszaki szak-

³ Miatán átlagosan csak ezeknek a bejelentéseknek az engedélyezése várható az állásfoglalásban megjelölt időpont előtt. A 2013-as javaslat csak optikailag tűnik távolinak, a valóságban csak az első négy év alatt tett európai szabadalmi bejelentésekre áll fenn a fordítási kötelezettség. Más alapító ESZE-tagállamok az esetleges csatlakozást megelőzően a nemzeti nyelvre való fordítást közel 30 éven át megkövetelték. Ehhez viszonyítva a magyar négy év jelentéktelen.

⁴ A három nyelven hozzáférhető igénypontokban foglalt információ a célközönség számára nem elegendő vagy nem érthető az érintett műszaki megoldások megértéséhez.

emberek a szükséges mélységű tudással aligha rendelkeznek. Megjegyezzük, hogy azokban az országokban, amelyek a Londoni Megállapodáshoz történő csatlakozást elfogadták (pl. a skandináv államokban), a műszaki értelmiség körében az angol nyelvismeret mértéke a 90%-ot meghaladja, tehát gyakorlatilag teljes körű.

A nyelvismeret tökéletlenségéből fakadó hátrányt még az állásfoglalásban javasolt csatlakozási időpontra sem tudja a magyar műszaki értelmiség teljesen behozni, ehhez legalább egy további évtizedre és a generációváltás befejezésére van szükség. Javaslatunk azonban lényegesen hosszabb időt engedélyez az átálláshoz, és esélyt nyújt az erre történő felkészülésre ahhoz viszonyítva, mintha a csatlakozás most következne be.

b) Szükségtelemné teszi-e a szabadalom megadásának az első tájékoztatáshoz viszonyított jelentős késedelme a fordítást, azaz aktualitását veszti-e a megadás időpontjára a szabadalom leírásában foglalt információ?

A szakmai vita során kifejtett egyik álláspont az európai szabadalmak magyar nyelven történő rendelkezésre állásának felesleges voltát a szabadalmi törvényben a fordítás benyújtására meghatározott határidő elteltére (a megadást követően három hónap) alapozta, miután erre az időre a magyarul megjelenő és a szabadalmi leírásokban megtestesülő információ már elévül, tanulmányozása szükségtelen.

Ezzel az állásponttal nem lehetett egyetérteni, mert a köz számára egy megoldás akkor válik érdekessé és lényegessé, amikor annak ipari alkalmazása már a piacon is megjelent, illetve amikor arra mások a szabad hasznosítást korlátozó jogokat alapíthatnak.

Ismert tény, hogy a szabadalmi bejelentéseket a fejlesztés kezdeti időszakában teszik meg. A legtöbb műszaki területen az innovációs folyamat időigényes, és a megoldások piaci alkalmazása, elterjedése hosszú évekkel a megoldás első létrehozása után következik be. Egyes területeken (gyógyszeripar, élelmiszeripar, növényvédő szerek előállítás, meghatározott mezőgazdasági termékek) a piaci alkalmazás hatósági engedélyezéstől is függ, ami közismerten időigényes. A kiegészítő oltalmi tanúsítvány (SPC) intézményét éppen erre a késedelemre való tekintettel vezették be. A piacon általában olyan termékek jelennek meg, amelyek feltalálása 5-7 évvel korábban történt. A valóság ezért nem támasztja alá azt a nézetet, hogy az európai szabadalmak nemzeti hatályossá válása időpontjában a fordítás és maga a megoldás már túlhaladott, megismerése szükségtelen, hiszen körülbelül erre az időpontra válnak a megoldások értékes gazdasági tényezőkké.

Összefoglalva tehát, a szabadalomban foglalt információ a köz számára nagyjából a szabadalom megadásának időszakában válik érdekessé és értékessé, és ekkor már nagy jelentősége van az oltalom pontos terjedelme megismerhetőségének is.

c) A fordítás jelentősége a KKV-k szabad mozgásterületének megismerése szempontjából

Az európai szabadalmak által lefedett műszaki terület csak a szabadalmi igénypontok pontos ismerete után és alapján ismerhető meg. Ezekre az ismeretekre az innovatív KKV-k alapvetően rászorulnak, mert tudniuk kell, hogy egy külföldön érvényes jog fennáll-e Magyarországon, adott termékük, eljárásuk ütközik-e mások jogaiba, illetve melyek azok a műszaki területek, amelyeken szabadon fejleszthetnek.

Az itt vázolt problémát a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás több szempontból érinti. Ebben a pontban csak az adott jogok megismerését, illetve megismerhetőségét vizsgáljuk. Az iparjogvédelmi ismeretek hazánkban a műszaki értelmiség körében sajnos még a nyelvismereti elmaradásokhoz képest is nagyon hiányosak. A fejlesztőmérnökök (még kellő nyelvismeret esetében is) alig képesek a szabadalmi igénypontok által meghatározott oltalmi kör megértésére, alkalmasak azonban egy részletes példával alátámasztott szabadalmi leírásban foglalt találmány megismerésére és annak eldöntésére, hogy ez a találmány saját fejlesztési terveiket, netán kutatásaikat érinti-e vagy nem. Itt tehát egy viszonylagos durva „szűrőszó” van szó, amelynek alapján a fejlesztő el tudja dönteni, hogy kell-e szabadalmi ügyvivőhöz fordulnia az oltalmi kör pontos megértése érdekében, vagy sem. Miután a külső szakértő igénybevétele pénzbe kerül, egyáltalán nem mindegy, hogy rendelkezésre áll-e az a magyar szöveg, amelynek alapján el lehet dönteni, hogy egy szabadalmi jog átfedésben van-e a fejlesztéssel vagy sem.

Ebből a szempontból a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás mindaddig komoly hátrányt jelent a magyar műszaki értelmiség számára, ameddig a megfelelő szintű nyelv- és iparjogvédelmi ismeret mindenhol rendelkezésre nem áll.

A Londoni Megállapodás a hivatkozott „szabadalmi” társadalmi szerződés egyensúlyának megbomlását eredményezi. A megállapodáshoz való csatlakozásig ugyanis a Magyarországon hatályossá váló európai szabadalmakból fakadó kizárólagos jogokat megalapozó műszaki ismeretek a műszaki értelmiség számára anyanyelvükön eleve rendelkezésre állnak. Ez oly módon is megfogalmazható, hogy a kizárólagos jog megadásának egyik ellenszolgáltatása a „köz” fordítással való kiszolgálása. A megállapodáshoz való csatlakozást követően ha valaki részletesen meg szeretne ismerni egy hazánkban hatályos oltalommal rendelkező, európai szabadalommal védett műszaki megoldást, és a szükséges nyelvismerettel nem rendelkezik, akkor a kívánt információt csak a saját költségén elkészített fordítással szerezheti meg. A Londoni Megállapodás tehát úgy veszi el az érintettektől, köztük a magyar műszaki értelmiségtől a hazánkban hatályossá váló jogok könnyű megismerhetőségét, hogy ennek fejében semmit sem nyújt. Ez a veszteség talán jelentőségében még nagyobb, mint ami a magyar gazdaságot a fordításokból származó bevételek elmaradásából éri [lásd az *f*) pontban].

Az egyensúly akkor állna helyre, ha a többletköltségeket a megtakarítások az érintett szektorban kiegyenlítenék. Mindaddig, ameddig a magyar származású európai bejelenté-

sek száma az összes bejelentés számához képest elhanyagolhatóan kis mértékű, ez az előny gyakorlatilag nem jelentkezik.

d) A KKV-k fejlettsége és a fejlődés tendenciái

A mellékelt táblázatok számadatai, különösen a magyar származású európai bejelentések kis száma a kiegyensúlyozott gazdasággal rendelkező Ausztriából származókhöz képest (80:1000) igazolják azt az állítást, hogy a magyar gazdaság ma még egészségtelen szerkezettel rendelkezik, a gazdaságban az innováció, a K+F tevékenység súlya és az erre fordított eszközök mértéke lényegesen alacsonyabb a nyugat-európai országok hasonló mutatóinál. A szerkezetváltásra, az uniós fejlesztési támogatások értelmes felhasználására és az innovációnak a társadalomban betöltött fokozottabb súlyának elérésére szükség van ahhoz, hogy vállalatunk a szabad verseny hatásait védelem nélkül kibírják, és ezen a terepen versenyképesen helytálljanak.

A Londoni Megállapodáshoz való azonnali csatlakozás a már függő, közel félmillió európai szabadalmi bejelentésből származó európai szabadalmak nagyobb arányú beáramlását eredményezné, aminek következtében az előző pontokban említett nehézségek lényegében azonnal és igen nagy számban jelentkeznének.

A jelenlegi viszonyok mellett, tehát amikor a nemzeti hatályossá válásnál a szabadalmi leírás magyar fordítása előfeltétel, a fordítási kötelezettség a jogosultak döntésére bizonyos mértékű fékező hatást fejt ki, ugyanakkor a köz a magyar szöveg rendelkezésre állása miatt az említett hátrányokat nem szenved el. A teljes képhez az is hozzátartozik, hogy a fordítási kötelezettség előírása vagy elengedése és ennek költségnövelő vagy -csökkentő hatása a jogosultaknak a magyarországi hatályosításra irányuló döntését befolyásoló tényezők közül csak az egyik. A döntést – többek között – az ország gazdasági fejlettsége és a fenntartási díjak költségei is befolyásolják. A 3. táblázat alapján látható, hogy Ausztriában és Svájcban az engedélyezett európai szabadalmak mintegy 45-50%-át hatályosítják. Ezekben az országokban a német (Svájcban a németen kívül francia vagy olasz) fordítás elkészítésére szükség van. Feltételezhetően Magyarországon a nemzeti hatályosítások mértéke a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozást követően a megadott szabadalmak 25-30%-os mértékét is elérheti. Várhatóan az éves szabadalomengedélyezések száma el fogja érni a 100 000 db-ot is, a nemzeti hatályosítások száma pedig Magyarország vonatkozásában 25 000-30 000 körül fog stabilizálódni.

e) A csatlakozás hatása az iparjogvédelmi szakma művelőire

A fejlett államok adataiból levonható, általánosítható megállapítás, hogy adott fejlettségi szinthez a gazdaságban meghatározott számú iparjogvédelmi szakemberre van szükség. A mellékelt statisztikából láthatóan például Ausztriában évi 1000 körüli európai szabadalmi

bejelentés keletkezik, és ennél lényegesen nagyobb az osztrák nemzeti bejelentések száma. Ez a bejelentési szám és az ország ipara mintegy 200 szabadalmi ügyvivő tevékenységét igényli.

Várhatóan az ország szerkezetváltását követő időszakban hazánkban is közel ilyen számú szabadalmi ügyvivőre lesz szükség. A magyar szabadalmi ügyvivők munkája ma elsősorban az európai szabadalmak nemzeti hatályosítására (a fordítások elkészítésére) korlátozódik, miután a nagyon alacsony számú hazai új találmány nem biztosít elegendő fizetőképes keresletet a meglévő szabadalmi ügyvivői kar eltartására. A létszám szűkülése már évek óta káros folyamat, a szakma öregszik, a fiatal szabadalmi ügyvivők száma aránytalanul kevés.

Itt nem az a döntő, hogy társadalmi méretekben egy kb. 100 fős kar helyzete rossz, hanem az, hogy egy szabadalmi ügyvivő kiképzése a mérnöki diploma megszerzése után legkevesebb 5-6 évig tart, és a munkára az ország innovációs potenciáljának fenntartása miatt alapvetően szükség van. A számok azt tükrözik, hogy a gazdaság szerkezetváltozásának befejeződésekor már ez a szükség égető módon felmerül. A szabadalmi bejelentések számának nemzetközi szintű növekedése Európa-szerte hiányszakmává tette a szabadalmi ügyvivőit, és egy külföldi szabadalmi iroda szabadalmi ügyvivői munkát alig tud 300 EUR/óra alatt elvállalni. Ilyen árakat pedig a magyar KKV-k még 7-8 év távlatában sem fognak tudni kifizetni.

Az azonnali csatlakozás lényegében kivenné a szakma átmeneti túlélését biztosító forrást, és az egyébként is alacsony számú szabadalmi ügyvivői kar 4-5 év alatt olyan mértékű létszámcsökkenést szenvedne, aminek pótlása a szükség felmerülésének időpontjára megoldhatatlannak tűnik. A külföldi ügyvivői segítség a külföldi ügyvivők nem létező magyar nyelvtudására való tekintettel többszörösen drága lenne. Ez egyrészt jelentősen csökkentené a szakma elismerten magas hazai színvonalát, másrészt indokolatlan versenyelőnyt jelentene a külföldi képviselők számára a belföldi ügyvivőkkel szemben. Az állásfoglalás szerinti késleltetett csatlakozás ezt a problémát teljes körűen megoldaná.

f) A Londoni Megállapodás bevezetése jelentős bevételkiesést eredményez

A 3. táblázatból látható, hogy Ausztriában és Svájcban a megadott európai szabadalmak mintegy felét *hatályosítják*. Miután Magyarország gazdasági potenciálja ezeknél az országokénál kisebb, feltételezhetően az itt *hatályosított* szabadalmak száma ehhez képest harmad- vagy feleakkora lesz. Az évi kb. 60 000 *szabadalomengedélyezéshez* viszonyítva ez évi 10 000-15 000 *hatályosítást* vetít előre. Miután az *Európai Szabadalmi Hivatal* várhatóan törekedni fog az elmaradás növekedésének megállítására, várható, hogy hamarosan az évi engedélyezési szám 100 000-re növekszik, amiből – hasonló arányokkal – Magyarországra 15 000-23 000 közé eső évi nemzeti *hatályosítással* kell számolni, mintegy 2-3 éves átmeneti időszakot követően.

Ha az átlagos szabadalom leírásának hosszát 20 oldalnak, és egy oldal fordítási árbevételét 8000 Ft-nak tekintjük, akkor egy szabadalomból 160 000 Ft árbevétel származik, és

az éves árbevétel ennek kb. 20 000-szerese, azaz kb. évi 3,2 milliárd Ft. Ez a bevétel a rövid távú költségvetési egyensúly javításához is hozzájárulna, miután az átmeneti időszakban a szakma által realizált bevételek (és természetesen az ehhez társuló adók) magasabb szintet érnének el, mint ami az azonnali csatlakozás esetén fellépne. Bár az itt becsült összeg nagysága nemzetgazdasági szinten nem jelentős, de hatása a kis- és középvállalatoknál hiányként jelenik meg. A műszaki fejlesztéssel, innovációval foglalkozó szűk, forrásigényes rétegre ró ilyen súlyos terhet, miután az eddig ingyenesen megszerezhető információhoz csak saját költségen tudnak hozzájutni. Előfordulhatnak párhuzamos fordítások is amiatt, hogy egy-egy értékesebb dokumentumot többen is lefordítottak (ugyanis megszűnt a kereskedelmi fordítások egységes nyilvántartása). A gazdaság egyensúlyhiánya elsősorban az innovációs források szűkös voltában nyilvánul meg, és a Londoni Megállapodás azonnali vagy nem eléggé késleltetett bevezetése a jövő fejlődésének zálogát jelentő szektort sújtaná, amelyben pedig elsősorban forrásnövelésre lenne szükség.

g) A magyar műszaki nyelv sérülése

A műszaki nyelv a magyar kultúra fontos és szerves része. Nemzeti büszkeségünk egyik összetevője, nyelvünk a műszaki élet területén is feltűnően gazdag és kifejező. A technika fejlődésével egyre újabb fogalmak születnek, melyek nyelvileg elsősorban és először a szabadalmi dokumentumokban jelennek meg. A fordítások elmaradása nagymértékű érvágást jelentene ebben a folyamatban, és műszaki nyelvünk folyamatos haladásának és választékoságának egyik oszlopa veszne így el. Megfelelő átmeneti idő után az általános nyelvi kultúra fejlődésével talán ez a hatás kevésbé jelentkezne, de az angol nyelv dominanciája műszaki nyelvünk teljes elsekélyedését is eredményezheti. Ugyanakkor egyre erőteljesebben érvényesül az a tendencia, hogy az eredeti nyelv kifejezései honosodnak meg a magyarban is (pl. fájl, szoftver stb.), így a késleltetett megoldás egyszerre lenne alkalmas a még megtehető nyelvújításra és a szükségszerűen bekövetkező adaptációra. A szabadalmi fordítások elmaradása a műszaki nyelv gazdagságát mindenképpen csökkenti.

Ha figyelembe vesszük, hogy a fentiekben vázolt tényezők külön-külön és együttesen is a társadalom számára veszteségként jelentkeznek, előnyei vagy nem érvényesülnek, vagy pedig csak jelentős késedelemmel és nagyon szűk körben, akkor elmondható, hogy a Londoni Megállapodáshoz való azonnali csatlakozás aggályos.

Az állásfoglalásban vázolt időpontban vagy annak közelében ugyanakkor javasolható egy ismételt hatástanulmány elkészítése, mely az akkori döntéshez már kellő alapot adhat. A döntésnél figyelembe kell venni, hogy a Londoni Megállapodás a hivatkozott párizsi kormányközi értekezlet által megfogalmazott intézkedéscsomagnak csak egyik összetevője. Egy másik fontos összetevő, nevezetesen az európai szabadalmak vizsgálata átfutási idejének három év alá csökkentése 6-8 év távlatában sem látszik teljesíthetőnek, és ugyanilyen időhorizontban válik elképzelhetővé az egységes európai szabadalmi jogérvényesítési rend-

szer megteremtése. Ezeket a körülményeket csak azért említjük, hogy látható legyen, hogy az Európai Uniónak a célkitűzései csak hosszú távon látszanak megvalósíthatónak, és hatásuk nagyon eltérő az Unió régi, illetve újonnan csatlakozott tagországai vonatkozásában. Nem tűnhet ezért az Unió céljaival ellentétes magatartásnak, ha egy újonnan csatlakozott tagország a Londoni Megállapodáshoz csak a gazdaság szerkezetének kívánt átalakulását követően, már stabilizálódott gazdasági háttérrel csatlakozik. Miután az euró bevezetésének hasonló feltételrendszere van, ezért az állásfoglalásban a csatlakozás időszakát tudatosan az euró hazai bevezetésének időszakával azonosra vagy közel azonosra becsültük. Várható, hogy erre az időre az Európai Szabadalmi Hivatal átlagos vizsgálati ideje is le fog csökkenni.

5. Mi készíti az országot a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozásra?

A 4. pontban foglaltak egyértelműen a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás ellen hatnak. Ugyanakkor az iparjogvédelem fejlődésének a III. 1. pontban hivatkozott párizsi elvei az Európai Unió általános fejlődésének és az ún. lisszaboni folyamatnak fontos részét képezik, ezért várható, hogy az Európai Közösség részéről komoly nyomást fognak kifejteni hazánk csatlakozásának előmozdítására.

A Londoni Megállapodáshoz való csatlakozásnak ugyanis vannak a gazdaságban jelentkező előnyös hatásai is. Ezek elsősorban az Európai Unió elvárásainak teljesítéséből és a befektetői bizalom növekedéséből származnak. A megállapodással kapcsolatban a döntéshozóknak azt kell világosan látniuk, hogy a Londoni Megállapodás egy hosszú, jelenleg 5-7 éves szabadalomengedélyezési folyamat végére fejt ki „jogközelítő”, eljárásegyszerűsítő hatást, a szabadalmi bejelentés megtételével nincs kapcsolatban. Ennek megfelelően az állásfoglalásban javasolt időpont a fordításokat szükségtelessé teszi minden olyan új műszaki megoldás európai szabadalmaztatására nézve, amelyet most vagy a közeljövőben jelentenek be. Az állásfoglalásban javasolt időpont tehát vállalható, hiszen előnyei már a jelenlegi fejlesztések kapcsán jelentkeznek.

Az indokolásban foglaltak nemcsak Magyarországra, hanem számos hasonló méretű és fejlettségű tagországra is igazak, és ezekre való tekintettel a megállapodáshoz való csatlakozás támogatottsága nem egységes. A fokozott nyomás elleni védekezés egyik lényeges taktikai lépése lehet a csatlakozás időpontjának időben történő bejelentése, amit az állásfoglalás is tartalmaz. Hasonló politikát folytatott például Finnország 1988–1990 között, amikor előre rögzítette, hogy a gyógyszertermékekre a termékoltalmat 1995-től fogja bevezetni. Ennek eredményeként az országot nem kényszerítették átmeneti szabadalmak bevezetésére. Ezzel szemben Magyarország 1992–1993-ig hallgatott a termékoltalom bevezetéséről, de 1992 végén kényszerhelyzet állt elő, melynek következtében átmeneti szabadalmi rendszert, 1994 közepétől pedig a termékoltalmat kellett bevezetnie. A javaslat az önkéntes, de késleltetett csatlakozással a hasonló kellemetlen intézkedések alkalmazását szükségtelessé teheti, illetve az ország számára kedvezőbb alkupozíciót teremt.

**MELLÉKLET A MAGYAR IPARJOGVÉDELMI ÉS SZERZŐI JOGI EGYESÜLET
ELNÖKSÉGÉNEK MAGYARORSZÁGNAK A LONDONI MEGÁLLAPODÁSHOZ
TÖRTÉNŐ CSATLAKOZÁSÁRÓL SZÓLÓ ÁLLÁSFOGLALÁSÁHOZ**

1. Az összes európai bejelentés száma 2002–2005 között (forrás: EPO Annual Report)

Év	Bejelentés (db)	Megadott (db)
2002	106 243	47 384
2003	124 574	62 527
2004	123 706	58 730
2005	139 509	55 931
Összesen:	494 032	224 572

2. Az 1. táblázatból a Magyarországról, illetve Ausztriából származó bejelentések adatai
(forrás: EPO Annual Report)

MAGYARORSZÁG			AUSZTRIA		
Év	Bejelentés (db)	Megadott (db)	Év	Bejelentés (db)	Megadott (db)
2002	64	46	2002	929	480
2003	58	62	2003	863	622
2004	94	38	2004	1000	637
2005	81	32	2005	1053	533
Összesen:	297	178	Összesen:	3845	2272

3. Az EP-szabadalmak érvényesítése Magyarországon, Ausztriában és Svájcban 2003 óta
(forrás: PIPACS, Osztrák és Svájci Szabadalmi Hivatal)

Megadott szabadalom összesen

Év	Ausztria	Magyarország	Svájc/Lichtenstein
2003	26 646	0	29 035
2004	28 223	6	31 015
2005	26 640	120	29 576
2006. október 9-ig	nincs adat	448	nincs adat
Összesen::	81 509	126, illetve 574	89 626